

Cum și pe cine testăm HIV în România

Dr. Ioana Stănilă Medic Specialist Sănătate Publică și Management

Dr. Mariana Mărdărescu Medic Primar Boli Infecțioase

Compartimentul pentru Evaluarea și Monitoirizarea Infecției HIV în România
Institutul Național de Boli Infecțioase “Prof.dr. Matei Balș” București

Cuprins

Date generale

Ce înseamnă diagnosticarea tardivă HIV

De ce apare diagnosticarea tardivă

Evoluția testărilor HIV în România 2010-2025

Diagnosticarea tardivă în România

Diagnosticarea tardivă în Europa

Impactul diagnosticării tardive

Testarea HIV în România

Pe cine testăm HIV în România

Calea de transmitere

Extinderea testării

Beneficiile diagnosticării precoce

Algoritmul testării HIV

Mesaje cheie

Date generale

- Infecția cu HIV este o infecție cronică produsă de Virusul Imunodeficienței Umane, care afectează progresiv sistemul imunitar, prin distrugerea limfocitelor T CD4+
- În absența tratamentului, evoluția bolii duce la imunodepresie severă și apariția bolilor definerii SIDA
- Diagnosticarea precoce permite inițierea rapidă a terapiei antiretrovirale, reducerea transmisiei și scăderea mortalității
- Testarea HIV reprezintă principala poartă de intrare în prevenire, diagnostic și tratament

Date generale

40,8 milioane

trăiau cu HIV in 2024

1,3 milioane

**infecții noi cu HIV în
2024**

5,3 milioane

**nu își cunoșteau
statutul in 2024**

Date generale

- Testarea HIV este una dintre cele mai simple și eficiente intervenții medicale pe care le avem la dispoziție
- In practică, de multe ori, nu este făcută la momentul potrivit
- Cred ca mulți dintre noi am avut pacienți la care, retrospectiv, ne- am spus:

“Aici ar fi trebuit sa testez HIV mai devreme”

Diagnosticarea tardivă

Diagnosticarea tardivă

Conform ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control) :

diagnosticarea tardivă (late presentation)

**CD4<350 celule/mm³ la momentul diagnosticului
și /sau
boală definitorie de SIDA
(indiferent de CD4)**

De ce apare diagnosticarea tardivă?

Pacientul

Teama de stigmatizare
Nu percepe riscul
Lipsa informării
Acces dificil la testare

Medicul

Nu propune intotdeauna testarea
Semne clinic nespecifice
Testarea nu este integrată de rutină în practica medicală

Sistemul

Bariere geografice
Programe comunitare insuficiente
Lipsa campaniilor de conștientizare
Integrareae insuficientă în medicina primară

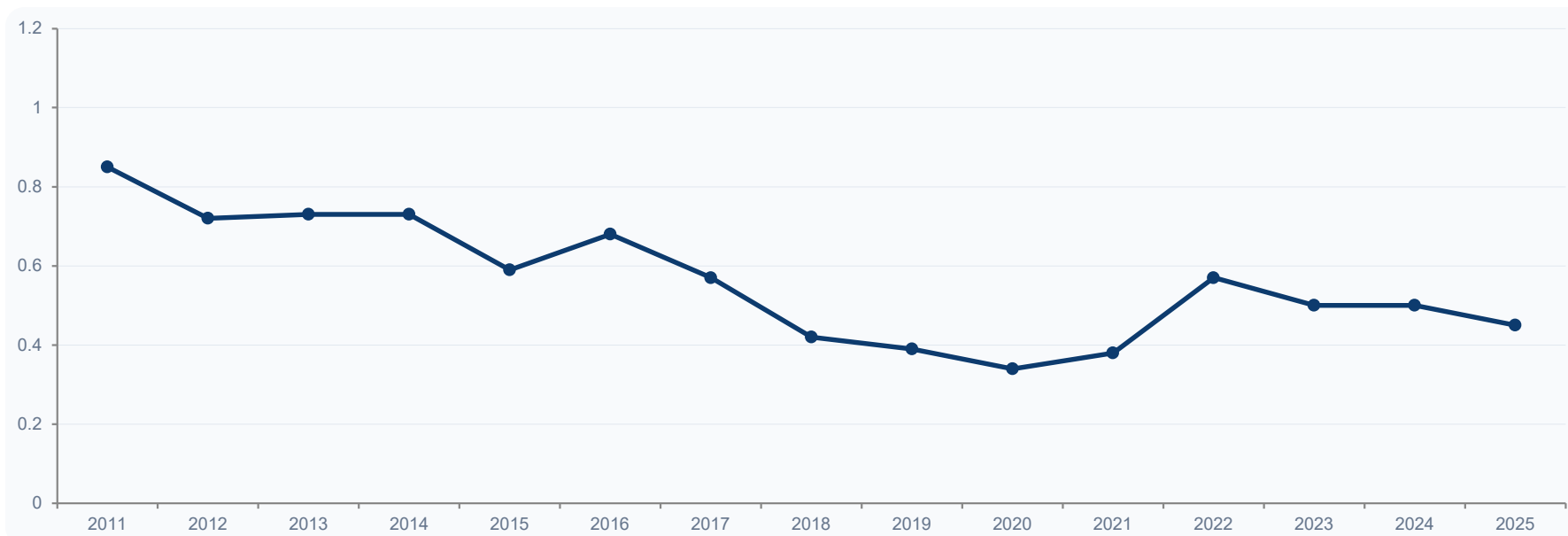
Evoluția testării HIV în România 2010-2025

Sursa: Compartimentul pentru Monitorizarea și Evaluarea Infecției HIV/SIDA în România – INBI “Prof. Dr. M. Balș”

Rata de pozitivitate HIV în România, 2011-2025

Procent teste HIV pozitive din total testări

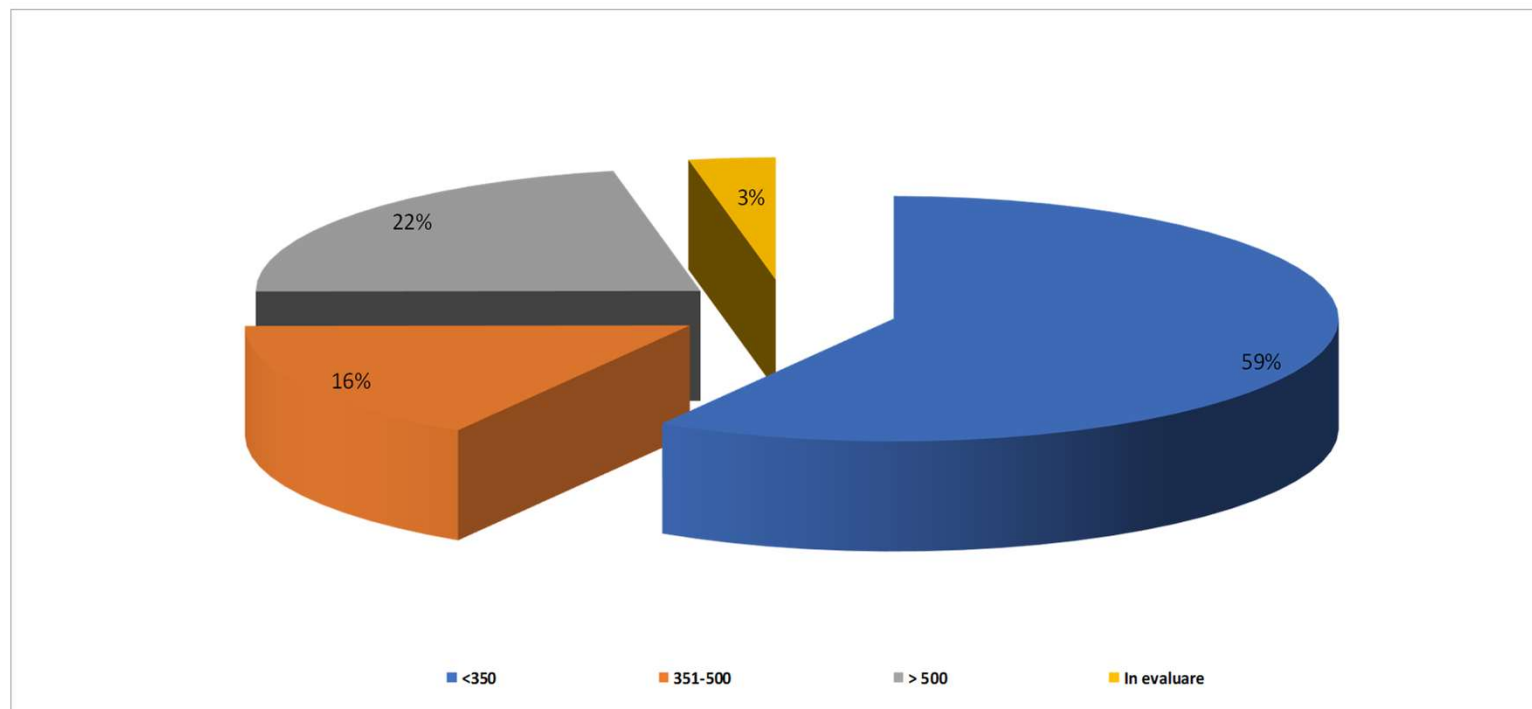
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Teste totale	306.679	293.204	302.898	332.422	346.032	360.893	338.898	323.468	334.410	234.520	247.318	287.865	285.629	296.995	379.731
Pozitive	2.593	2.114	2.217	2.416	2.046	2.451	1.931	1.373	1.291	784	944	1.654	1.421	1.472	1.695

- Scădere constantă până în perioada pandemiei , cu minimul de 0.34%
- Creștere ușoară după 2021, dar menținere sub 1%
- Sugerează necesitatea unei testări mai bine direcționate și extinse pentru depistare precoce

Sursa: Compartimentul pentru Monitorizarea și Evaluarea Infecției HIV/SIDA în România – INBI "Prof. Dr. M. Balș"

Diagnosticarea tardivă în România

Distribuția valorilor CD4 la cazurile nou depistate în anul 2025 la adulți

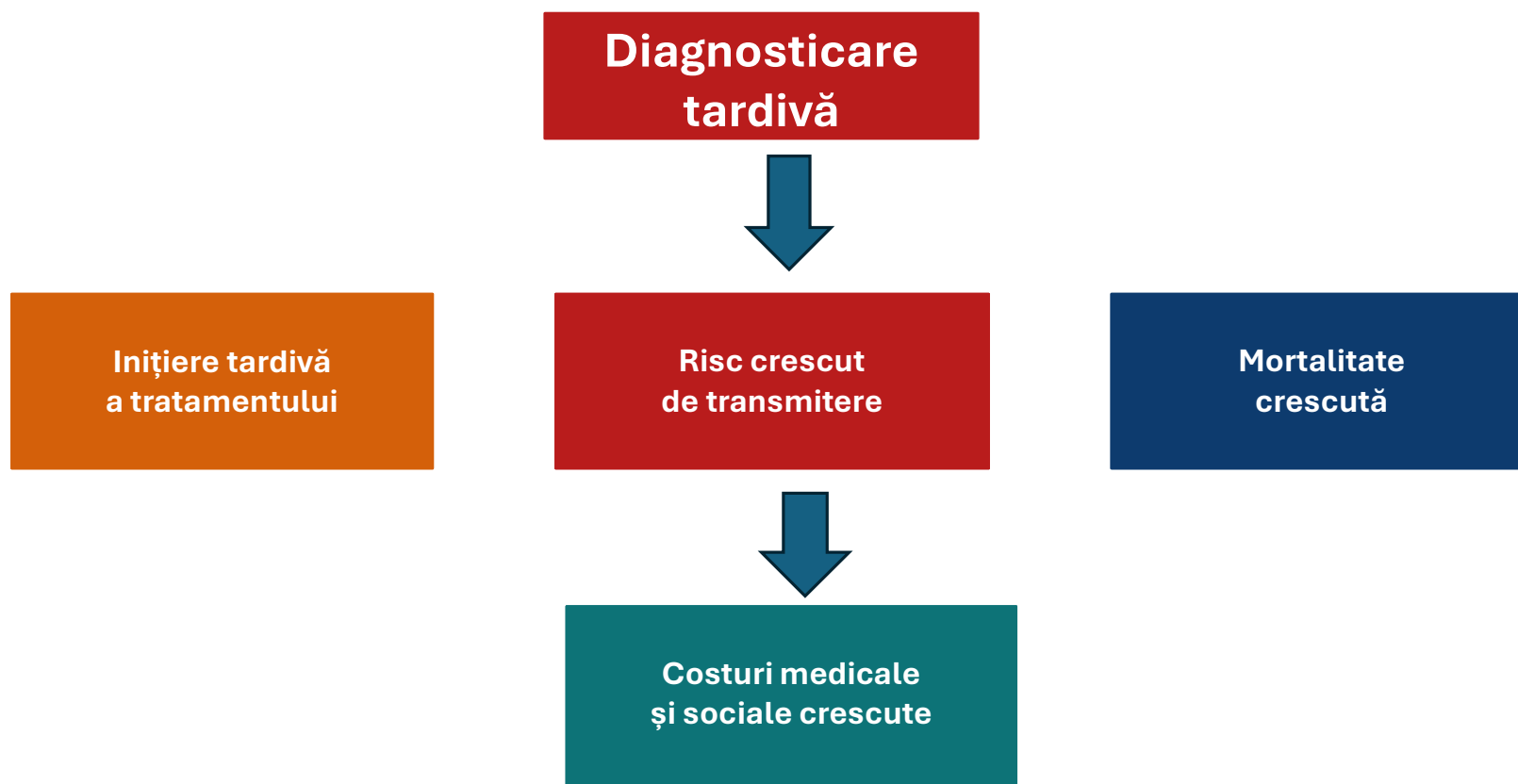
≈60% dintre pacienți sunt diagnosticați târziu

Diagnosticarea tardivă in Europa (ECDC 2024)

	WHO European Region	West	Centre	East	EU/EEA
Reporting countries/number of countries ^a	49/53	21/23	15/15	13/15	30/30
Number of HIV diagnoses	105922	26124	10506	69292	24164
Rate of HIV diagnoses per 100 000 population	11.8	5.9	5.3	27.2	5.3
Percentage age 15-24 years	5.9%	8.6%	11.5%	4.1%	9.3%
Percentage age 50+ years	20.1%	21.5%	17.7%	20.0%	21.1%
Male-to-female ratio	1.9	2.3	4.6	1.6	2.8
Percentage of migrants ^b	29.6%	57.5%	15.4%	1.9%	47.2%
Transmission mode^c					
Sex between men	14.7%	43.9%	37.9%	4.2%	48.3%
Heterosexual transmission (men)	36.9%	22.4%	40.4%	41.2%	21.8%
Heterosexual transmission (women)	33.4%	27.9%	16.8%	36.2%	23.8%
Injecting drug use	14.2%	3.7%	3.6%	18.1%	4.7%
Mother-to-child transmission	0.7%	1.6%	1.2%	0.3%	1.1%
AIDS and late HIV diagnosis					
Percentage HIV diagnoses CD4 <350 cells/mm ^{3d}	54.2%	47.0%	56.5%	62.4%	48%
Number of AIDS diagnoses ^e	7161	1718	938	4505	2215
Rate of AIDS diagnoses per 100 000 population	1.2	0.6	0.5	4.4	0.7

48% din noile diagnostice HIV din EU/EEA sunt tardive (CD4 <350 celule/mm³). În Regiunea WHO Europa: **54.2%** — aproape jumătate din pacienți sunt diagnosticați într-un stadiu avansat.

Impactul diagnosticării tardive

Testarea HIV în România

- Testarea este **voluntară și confidențială**, cu consiliere pre- și post-testare (Legea nr. 584/2002).

- Testarea HIV este **gratuită**, atât pentru persoanele asigurate cât și pentru cele **neasigurate**

- Testarea HIV se realizează cu **consimțământul informat** al pacientului

Pe cine testăm HIV în România

Grupuri la risc

- TBC, ITS, donatori de sânge
- Personal medico-sanitar
- Hemodializați, transfuzați
- Nou-născuți din mame seropozitive
- Contacti cu persoane HIV
- Cupluri serodiscordante
- Persoane cu parteneri multipli
- Victime ale violului / abuzurilor sexuale
- Șoferi transport internațional, marinari
- Persoane cu sejur >6 luni în străinătate
- Persoane care urmează să se căsătorească
- Imigranți și refugiați

Grupuri prioritare

- Bărbați care fac sex cu bărbați (BSB)
- Utilizatori de droguri injectabile (UDI)
- Lucrători sexuali
- Persoane private de libertate

Femeile gravide

Testare universală în sarcină

Alte persoane

Orice persoană care solicită testarea

Tendențe în calea de transmitere HIV România 2007-2025*

Calea de transmitere	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Expunere perinatală HIV**	9 (1.85%)	13 (2.28%)	23 (4.05%)	27 (4.52%)	23 (2.83%)	21 (2.20%)	28 (2.68%)	17 (1.75%)	19 (2.08%)	7 (0.82%)	15 (1.8%)	7 (0.87%)	13 (1.5%)	8 (1.47%)	7 (1.02%)	8 (1.05%)	6 (0.78%)	16 (1.85%)	6 (0.89%)
BSB (Bărbăți Sex cu Bărbăți)	19 (3.91%)	44 (7.73%)	54 (9.52%)	70 (11.72%)	108 (13.3%)	101 (10.62%)	112 (10.75%)	146 (15.08%)	144 (15.77%)	153 (17.95%)	163 (19.56%)	180 (22.55%)	202 (23.2%)	144 (26.61%)	205 (30.1%)	220 (28.9%)	215 (27.95%)	257 (29.74%)	227 (33.77%)
CDI (Consumatori de droguri pe cale intravenoasă)	9 (1.85%)	4 (0.7%)	11 (1.94%)	19 (3.18%)	160 (19.7%)	306 (32.17%)	327 (31.41%)	224 (23.14%)	195 (21.35%)	149 (17.48%)	124 (14.88%)	96 (12.03%)	90 (10.35%)	45 (8.31%)	53 (7.78%)	52 (6.83%)	64 (8.32%)	44 (5.09%)	44 (6.54%)
BSB/CDI	1 (0.2%)	0	1 (0.17%)	1 (0.16%)	7 (0.86%)	7 (0.73%)	9 (0.86%)	9 (0.92%)	11 (1.2%)	3 (0.35%)	3 (0.36%)	3 (0.37%)	2 (0.2)	3 (0.55%)	5 (0.73%)	3 (0.39)	7 (0.91%)	18 (2.08%)	11 (1.63%)
Heterosexuală	380 (78.18%)	435 (76.44%)	432 (76.19)	447 (74.87%)	486 (59.85%)	478 (50.26%)	550 (52.83%)	553 (57.12)	518 (56.73%)	530 (62.20%)	519 (62.30%)	497 (62.28%)	550 (63%)	336 (62.1%)	410 (60.2%)	469 (61.62%)	470 (61.11%)	523 (60.53%)	381 (56.6%)
Neprecizată	68 (13.99%)	73 (12.82%)	46 (8.11%)	33 (5.52%)	28 (3.44%)	38 (4%)	15 (1.44%)	19 (1.96%)	26 (2.84%)	10 (1.17%)	9 (1.08%)	15 (1.87%)	12 (1.4%)	5 (0.92%)	1 (0.14%)	9 (1.18%)	7 (0.91%)	6 (0.69%)	3 (0.44%)
Total	486	569	567	597	812	951	1041	968	913	852	833	798	869	541	681	761	769	864	672

*Reactualizarea datelor cu intarzierile in raportarea si confirmarea cazurilor se face anual

** Nou născuți expuși perinatal HIV cu statut de "infectat" în anul 2025 și copiii expuși perinatal HIV aflați în supraveghere din anii anteriori și confirmați în anul 2025

Sursa: Compartimentul pentru Monitorizarea și Evaluarea Infecției HIV/SIDA în România – INBI "Prof.Dr.M.Balș"

Toate aceste date prezentate conduc la o singură concluzie :

NECESITATEA EXTINDERII TESTĂRII HIV

Extinderea testării HIV

Integrare în practica medicală curentă

Medicina de familie și toate specialitățile medicale

Modelul opt-out

Testarea propusă activ, nu așteptată

Testare HIV universală

Recomandată pentru persoanele cu vârsta 13–64 ani

Indicator-condition testing

Testare sistematică în prezența patologiilor asociate HIV

Extinderea testării în comunitate

Acces facil pentru populații vulnerabile și greu accesibile

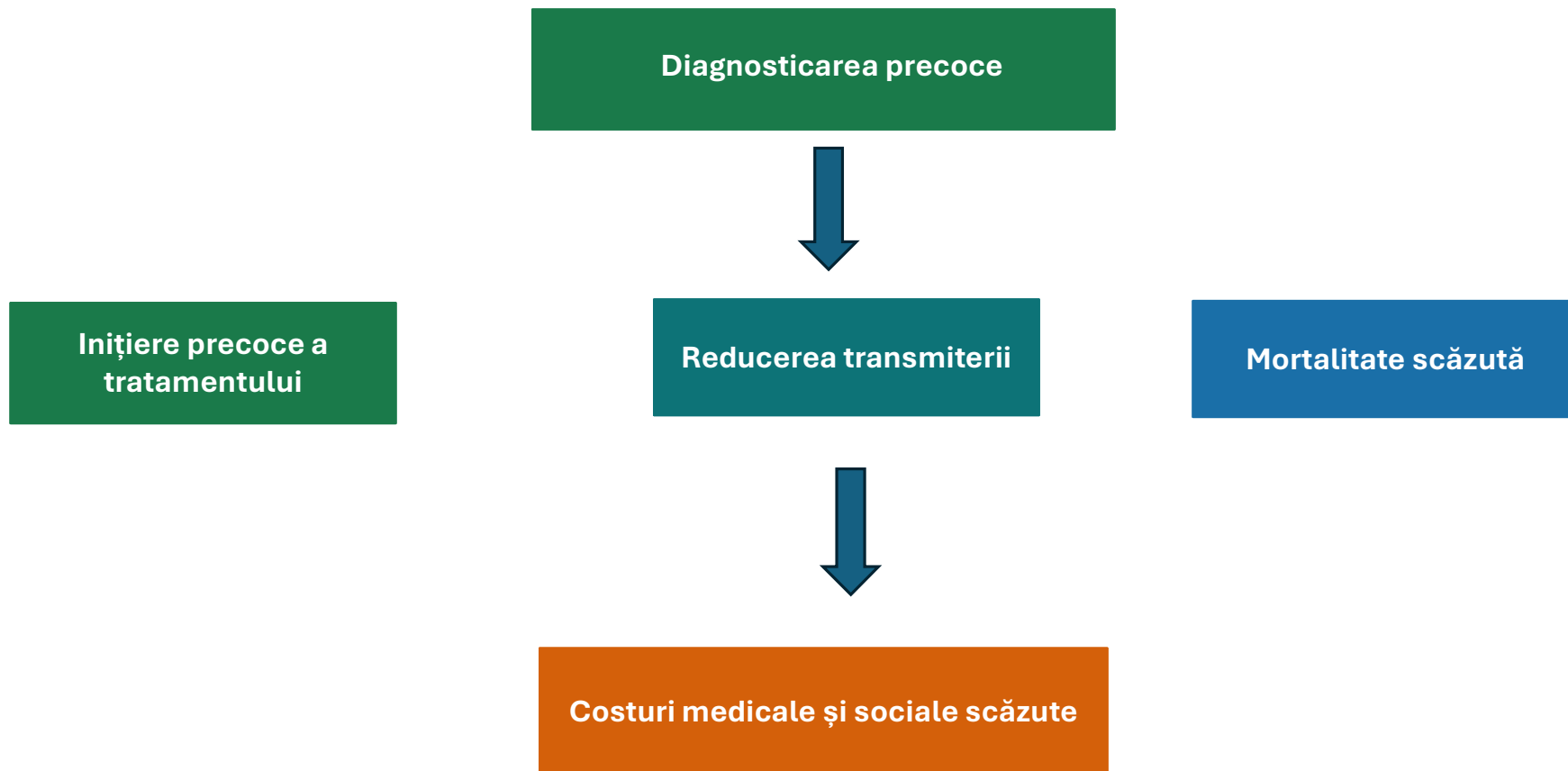
Creșterea accesului la testare

Prin servicii medicale și non-medicale

Extinderea testării = diagnosticare precoce

Beneficiile diagnosticării precoce

Algoritmul Testării HIV

1 TEST DE SCREENING

Test rapid (din sânge sau salivă) **Test combinat Ag/Ac generația 4** (anticorpi HIV + antigen p24)

Rezultat:

2a

NEGATIV

Fără risc recent*

→ Evaluare încheiată — persoana neinfectată

Risc recent*

→ Repetare test la 6 săpt. post-expunere
→ La 3 luni dacă s-a administrat PEP

2b

REACTIV

Test de confirmare

Immunoblot (diferențiere HIV-1/HIV-2) sau alt test modern

Proba → laborator acreditat pentru confirmare

3 REZULTAT CONFIRMARE

Pozitiv → Diagnostic HIV confirmat

Negativ/Neconcludent → Test PCR/ARN viral

Risc recent: contact sexual neprotejat, deteriorarea prezervativului, contact cu sânge potențial infectat, folosirea în comun a acelor/seringilor, expunere profesională accidentală — în ultimele 6 săptămâni. Retestare la 3 luni dacă s-a administrat PEP.

Concluzii

Testarea

înseamnă acces la tratament

Tratamentele

înseamnă controlul infecției

Controlul infecției

înseamnă prevenirea transmiterii

Prevenirea transmiterii

înseamnă sănătate publică

Testarea HIV nu este responsabilitatea unui singur specialist, este responsabilitatea noastră, a tuturor medicilor!

Mulumiri

Aceasta prezentare a fost realizata impreuna cu:

Dr. Ioana Stănilă

Dr. Mariana Mărdărescu

Adina Bâțan-Gherge

Operator PC

Sanda Vintilă

Operator PC

Alexandra Popescu

Referent de specialitate

Compartimentul pentru Evaluarea și Monitorizarea Infecției HIV în România Institutul Național de Boli Infecțioase "Prof. Dr. Matei Balș"

Manager:	Asis.Univ.Dr. Adrian Gabriel Marinescu Medic Primar Boli Infecțioase
Coordonator:	Dr. Mariana Mărdărescu MD PhD Medic Primar Boli Infecțioase Medic Specialist Epidemiologie
	Dr. Ioana Stănilă Medic Specialist Sănătate Publică și Management
Prelucrări date statistice:	
Operatori PC:	Sanda Vintilă Adina Bățan-Gherghe
Colaborator INSP	Dr. Ionel Iosif
Colaborator	Centrul Român HIV/SIDA Dr. Mioara Predescu Ref.de.spec.Alexandra Popescu